

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีแนวทางพัฒนาประเทศบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะและความสามารถ เพื่อให้เทียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผลรอบคอบระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ และนาโนเทคโนโลยี จำเป็นต้องเตรียมตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคตโดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้ อย่างเป็นระบบทั้งการพัฒนาหรือการสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานร่วมกับการสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้า มีการคุ้มครองสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 47)

ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องสนองความต้องการตามนโยบายการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะและความสามารถ และเป็นไปตามทิศทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักฟังตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3)

กรมวิชาการ (2545, หน้า 3 - 8) ได้กล่าวถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในระดับประถมศึกษามุ่งให้ความสำคัญในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อตนเองกับสังคม มีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เน้นการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง จัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นกระบวนการคิด การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ นี้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 19 - 29) สาระที่ 1 ความว่า การดำรงชีวิตและครอบครัว จะต้องจัดให้ผู้เรียนหรือนักเรียนเรียนครบทั้ง 5 งาน ได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานธุรกิจ และงานประดิษฐ์ ซึ่งงานประดิษฐ์จัดให้เรียนเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ทั่วไป และงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย งานประดิษฐ์เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความประณีตสวยงาม ตามกระบวนการงานประดิษฐ์ ผลงานมีความคงทนถาวร สามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์จริง เน้นการอนุรักษ์ การสืบสานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น และสากล

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 11 - 39) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระเพิ่มเติม (งานประดิษฐ์) ตามขอบข่ายของงานประดิษฐ์ ดังนี้

1. เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงาน การจัดการอย่างมีระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการออกแบบงานประดิษฐ์ การสร้างงานที่เป็นของใช้ / ของเล่น / ของประดับตกแต่ง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ

2. คุณภาพของผู้เรียนหลังเรียนจบช่วงชั้นที่ 2 มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะ มีความรับผิดชอบ ขยัน รักการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ / สร้าง / ดัดแปลง ประดิษฐ์สิ่งของทั้งที่เป็นของใช้ / ของเล่น / ของประดับตกแต่ง

3. มาตรฐานการเรียนรู้เน้นมาตรฐาน ง 1.1 และ ง 1.2 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่องาน และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีเกี่ยวกับงานประดิษฐ์

4.1 บอกความหมาย บอกความสำคัญ บอกขั้นตอนการทำงาน และทำงานตามขั้นตอนงานประดิษฐ์ได้ถูกต้อง

4.2 เลือก ใช้ เก็บ บำรุงรักษา วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสม

4.3 มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการออกแบบประดิษฐ์ของใช้ / ของเล่น / ของประดับตกแต่งและนำชิ้นงานที่ทำสำเร็จแล้วไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามขอบข่ายงานประดิษฐ์เป็นการสร้างงานซึ่งเป็นของใช้ / ของเล่น / ของประดับตกแต่ง เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ตามมาตรฐาน ง 1.1 และ ง 1.2 โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการทำงาน มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานประดิษฐ์และนำชิ้นงานที่ทำสำเร็จไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้มีหลายอย่างตามความจำเป็นของผู้ใช้ เช่น การทอผ้า การทอเสื่อ เครื่องจักสาน เป็นต้น การทอผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์ ในสังคมเกษตรกรรม ทุกครัวเรือนจะทอผ้าใช้กันเองในครอบครัว ผ้าทอมีแหล่งผลิตอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ผ้าทอมีแต่ละภูมิภาคหรือแต่ละท้องถิ่นจะมีลวดลาย สี สัน และวิธีการผลิตต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความนิยม ความเชื่อ วัตถุประสงค์ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ผ้าทอของแต่ละท้องถิ่นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น การทอผ้ากะเหรี่ยง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ (ณรงค์ศักดิ์ ศรีวิสัย, 2546, บทคัดย่อ) การปรับเปลี่ยนการทอผ้าของชาวลัวะ บ้านเฮาะ ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วณิชญา หลักหมั่น, 2546, บทคัดย่อ) การทอผ้าชาวม้า อำเภอภูดิ่ง จังหวัดมหาสารคาม (เยาวลักษณ์ ดวงราช, 2546) การทอผ้าฝ้าย อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร (ปาริชาติ พลสาร, 2547) การทอผ้าพื้นบ้านของชุมชนตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย (สุนทร สุขไทย, 2549) จังหวัดสุพรรณบุรี ก็เช่นเดียวกันประชาชนส่วนหนึ่งยังนิยมทอผ้าใช้เอง ผ้าทอของแต่ละท้องถิ่นมีทั้งผ้าชิ้น ผ้าลายดินจก ผ้าลายต้นสน ผ้าชาวม้าห้าสี ผ้าห้าสี

และผ้าสีพื้น ในบรรดาผ้าพื้นเมืองต่าง ๆ ผ้าขาวม้าห้าสีและผ้าห้าสีเป็นที่นิยมใช้ทั่วไปในอำเภอ เดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ชุมชนตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนหนึ่งที่ประชาชนประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ การทอผ้าเป็นอาชีพเสริมของชุมชนนี้ บ้านหนองกระทุ่มมีภูมิปัญญาการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนสืบทอดกันมาถึงกลุ่มสตรีแม่บ้านหนองกระทุ่มซึ่งได้พัฒนาลวดลายสีสันทนของผ้าจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป สะท้อนถึงภูมิปัญญาที่สั่งสมองค์ความรู้หลาย ๆ ด้านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมตามสภาพ จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนของชนเผ่าลาวครั้ง (หลงมา ภาพภักดี, 2551) คือ ผ้าขาวม้าห้าสีและผ้าห้าสี ในปัจจุบันผ้าทอเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผ้าห้าสีเป็นที่ยอมรับของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากบุคคลในหน่วยงานของอำเภอเดิมบางนางบวชได้นำผ้าห้าสีตัดเย็บเป็นเสื้อสวมใส่ในงานวันสำคัญ ๆ ได้แก่ งานกีฬาต้านยาเสพติด งานเกิดไถองค์กรราชัน รวมทั้งใช้ผ้าห้าสีตกแต่งริ้วขบวนรถบุปผาชาติระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และได้รับรางวัลที่หนึ่งที่สอดคล้องกับคำขวัญของอำเภอเดิมบางนางบวช ความว่า “พระอาจารย์ธรรมโชติลีโอนาม อุทยานงามบึงฉวาก ของฝากผ้าทอมือ เลื่องลืองานยกทรง สลักไผ่ตงท่าช้าง เขานมนางเรื่องเล่า หัวเขาเทโวตั้ง” โรงเรียนวัดหนองกระทุ่มได้จัดให้มีการเรียนการสอนการทอผ้าในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับท้องถิ่น โดยจัดทำในรูปแบบโครงการ ซึ่งยังไม่ได้จัดทำเป็นหลักสูตรการทอผ้าให้ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัย

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 6 - 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรหลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางการจัดมวลงประสพการณ้แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่ซึ่งบอกให้ครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องไปทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร ระหว่างทางที่จะไปต้องทำอะไรบ้างเป็นต้นว่าต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วย ต้องมีการตรวจสอบประเมินผล ต้องปรับปรุงวิธีการอย่างไรอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร จะได้รับผลอย่างไร จะต้องเตรียมการอย่างไรจึงจะสามารถเรียนรู้และได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายการเรียนการสอนจะบรรลุผลทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทาง เพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สิ่งนั้น คือ หลักสูตร

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 30 - 32) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรตามหลักการของนักพัฒนาหลักสูตร คือ โอลิวา (Oliva, 1982) เพื่อให้หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. เพื่อสะท้อนผลิตผลของหลักสูตรในช่วงเวลานั้น ๆ

3. เพื่อแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพราะการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการกลุ่มที่ต้องตัดสินใจเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. เพื่อแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการไปตามกระบวนการที่มีระบบ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงพัฒนาการทอผ้าเป็นหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยเหตุผล คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าให้เป็นหลักสูตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัย พร้อมทั้งเป็นการอนุรักษ์และการสืบสานการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง
2. เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เห็นคุณค่าและร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา
4. เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) สุ่มตัวแทนของแต่ละชั้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับสลากชั้นละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น

ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2. ผลงานผ้าทอของนักเรียน

2.2.3. เจตคติต่อการเรียน

3. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ใช้ระยะเวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

4. เนื้อหาสาระการเรียนรู้เรื่องการทอผ้า

ความรู้เรื่องการทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระเพิ่มเติม (งานประดิษฐ์) ช่วงชั้นที่ 2 ประกอบด้วย

4.1 ความสำคัญของผ้า

4.2 ความเป็นมาของการทอผ้า

4.3 ความรู้ ความเข้าใจในการทอผ้า (ประวัติหมู่บ้านหนองกระทุ่ม ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการทอผ้า การเลือก ใช้ เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือ ขั้นตอนการทอผ้า การทอผ้าตามขั้นตอนจนกระทั่งเกิดเป็นผลงานการทอผ้า คือ ผ้าทอ)

4.4 การวัดและประเมินผล

- 4.5 การคิดราคาค่าต้นทุนการผลิต
- 4.6 การจัดการกับผลผลิต
- 4.7 การอนุรักษ์และการสืบสานการทอผ้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับโรงเรียน จุดหมาย วิธีการ ความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และสังคม มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

ผ้าทอบ้านหนองกระทุ่ม หมายถึง สิ่งประดิษฐ์หัตถกรรมที่เป็นกระบวนการนำเส้นฝ้ายมาถักทอสานขัดกันไปมาบนตัวกี่จนกลายเป็นผืนผ้าที่มีสีสันสวยงามโดยกำหนดสีผ้าเป็นผ้าห้าสี คือ ใช้ฝ้ายห้าสีสำหรับการทอผ้า 1 เครื่องและกำหนดลายผ้า บริเวณกึ่งกลางของฝ้ายแต่ละสีต้องสลับสีฝ้าย 2 เส้นทั้งฝ้ายเส้นยืนและฝ้ายเส้นพุ่ง ซึ่งสีของฝ้ายจะอยู่ภายในห้าสีที่กำหนด

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม หมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ชีวิตของบุคคลบ้านหนองกระทุ่ม ซึ่งได้สั่งสมความสามารถในการทอผ้า ลักษณะเฉพาะของลาวครั้งโดยการกำหนดสีผ้า กำหนดลายผ้า (ผ้าห้าสี) กำหนดขั้นตอนการทอผ้า คือ 1) การต้มน้ำข้าว 2) การลงแป้งเส้นฝ้าย 3) การตากฝ้าย 4) การปั่นเส้นฝ้าย พันหลอดใหญ่ 5) การใส่หลอดฝ้ายเข้าก้านโฮง 6) การเก็บฝ้าย 7) การใส่ฝ้ายเข้าตัวกี่ 8) การร้อยเส้นฝ้ายผ่านเข้าเขา 9) การใส่เส้นฝ้ายเข้าซี่ฟืม 10) การทอเส้นฝ้ายให้เป็นผืนผ้า และมีการถ่ายทอดปฏิบัติสืบต่อกันมาในระยะเวลายาวนานจนเป็นวัฒนธรรม

หลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม หมายถึง แผนที่เขียน เพื่อเตรียมการกำหนดเนื้อหาสาระทั้งที่เป็นความรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนานักเรียนให้ไปสู่จุดหมายทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามเกณฑ์ที่คาดหวังอันจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติการทอผ้าตามลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง เนื้อหาสาระ เวลาเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ในเรื่องการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม หลังจากรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับการทอผ้าทำให้นักเรียนทอผ้าได้

ผลงานผ้าทอของนักเรียน หมายถึง ผืนผ้าที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้เรื่องการทอผ้าของนักเรียน เมื่อมีการฝึกฝนหรือฝึกปฏิบัติอยู่บ่อย ๆ นักเรียนมีความชำนาญสามารถทอผ้าตามขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวัสดุ ได้แก่ 1) การต้มน้ำข้าว 2) การลงแป้งเส้นฝ้าย 3) การตากฝ้าย ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการทอผ้า ได้แก่ 1) การปั่นเส้นฝ้าย พันหลอดใหญ่ 2) การใส่หลอดฝ้ายเข้าก้านโอง 3) การเก็บฝ้าย 4) การใส่ฝ้ายเข้าในดักที่ 5) การร้อยเส้นฝ้ายผ่านเข้าเขา 6) การใส่เส้นฝ้ายเข้าซี่ฟืม และขั้นตอนที่ 3 ผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการทอผ้า ได้แก่ การทอเส้นฝ้ายให้เป็นผืนผ้า

เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ของนักเรียนมีต่อการเรียน อันมีผลมาจากองค์ประกอบด้านปัญญา ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีหรือไม่ดีในการเรียนอย่างมีทิศทางและมีลักษณะค่อนข้างคงทนแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม ปีการศึกษา 2552 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยสำรวจแนวคิด ผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า มีนักการศึกษาเสนอแนวคิด ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ นันธิชัย หิรัญวงษ์ (2547, หน้า 17) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ่า (Hilda Taba, 1962) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม (diagnosis of needs) 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ (formulation of objectives) 3) การคัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะต้องนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม (selection of content) 4) การจัดลำดับขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงขอบข่ายเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้ในขั้นที่ 3 (organization of content) 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียน การสอนให้สมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (selection of learning experience) 6) การจัดลำดับขั้นตอนและแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experience) 7) การสำรวจปัญหา

ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม นอกจากนี้ธำรง บัวศรี (2532, หน้า 129) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร 2) การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร 3) การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร 4) การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา 5) การเลือกเนื้อหาวิชา 6) การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 7) กำหนดประสบการณ์เรียนรู้ 8) การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน 9) การกำหนดการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 76 - 77) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ระบบ คือ ระบบ การร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งทั้งสามระบบนี้ต้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

1) ระบบร่างหลักสูตร มีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สิ่งที่กำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบหลักสูตรหลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้วเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบบูรณาการ เป็นต้น ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว ก่อนนำไปใช้ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพโดยอาจจะใช้การประชุมสัมมนาหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ การทดสอบใช้หลักสูตรนำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ซึ่งจะต้องอาศัยการจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2) ระบบการใช้หลักสูตร มีด้วยกัน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การขออนุมัติหลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการแก้ไขแล้วเสนอหน่วยงานที่บังคับบัญชา เพื่อให้ความเห็นชอบและสั่งการให้ใช้ได้ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนเตรียมการใช้หลักสูตรซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ 2.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 2.2 การเตรียมงบประมาณ 2.3 การเตรียมความพร้อมของบุคคลและสถานที่ 2.4 การเตรียมวัสดุหลักการ 2.5 การบริการสนับสนุนด้านอาคารและสถานที่ 2.6 ระบบบริการและสถาบันการศึกษา 2.7 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้สอน ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการใช้หลักสูตรและบริการหลักสูตร ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดดังที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรแม้ว่าจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถ้าผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรใหม่ก็ไม่มีควมหมายและไม่ได้ผลตามที่หลักสูตรคาดหวัง 3) ระบบการประเมิน เป็นระบบสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรหรือกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการประเมินหลักสูตรมีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรจะประเมินในส่วนใดบ้าง เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประเมินการสอนของผู้สอน ประเมินการบริหารหลักสูตรของผู้บริหาร ประเมินติดตามผลสำเร็จการศึกษา เป็นต้น ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลเป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะ

ของข้อมูลจากแหล่งนั้น ๆ ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการจัดกระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้จัดให้เป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การรายงานข้อมูล เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว โดยใช้การตีความ อธิบายสรุปข้อมูลนั้น เพื่อนำข้อมูลที่ค้นพบจากการรายงานไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรต่อไป และซึ่งสอดคล้องกับปราโมทย์ จันทรเรือง (2550, หน้า 53) ได้อธิบายถึงวัฏจักรของกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร คือ ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ทราบสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ ความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว เป็นขั้นของการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อมุ่งแก้ปัญหา และสนองความต้องการที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว ขั้นที่ 3 การคัดเลือก เป็นการจัดเนื้อหาสาระ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระและประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการ การวัดและประเมินผล การประเมินผลเป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่า ควรจะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตรในตำราที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปมักจะมักกล่าวถึงการวัดผลการเรียนโดยตรง เพราะการวัดผลการเรียนเป็นงานที่จัดทำโดยนักวัดผล และในทางปฏิบัตินั้นการวัดและประเมินผลการเรียนนั้นมักจัดทำระเบียบ นอกจากแนวคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยระบุขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับข้อสรุปของนักการศึกษาหลายคน ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร โดยรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาแต่ละคนมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน สอดคล้องกันดังนี้ คือ งานวิจัยของชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุอำเภออุททอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชัย หิรัญวงษ์ (2547) ทำการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับงานเฉลิมพระเกียรติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของปาริชาติ พลสาร (2547) เสนอการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าฝ้าย สำหรับนักศึกษาการศึกษา นอกกระบบ เป็นไปตามงานวิจัยของฉลองชัย ช้องหลิม (2548) ทำการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเทคนิคการสอนกีฬาฟุตบอล สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็น

แนวเดียวกับงานวิจัยของ ทรงศรี หอมจันทร์ (2548) เสนอการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี วิชาขนมไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านวังเพลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดใจ รอดสุวรรณ (2549) เสนอการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง พืชสมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของพระมหาสมศักดิ์ จันทอด (2549) เสนอการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง สมาธิภาวนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท้ายพิบูล (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 68) จังหวัดสระบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550) ซึ่งทำการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม เรื่อง มุสาวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเนตร ดอกมะกล้า (2551) ซึ่งทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยเลือกใช้ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของทาบาร รวมทั้งเป็นไปตามงานวิจัยดังกล่าวในการพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยสรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

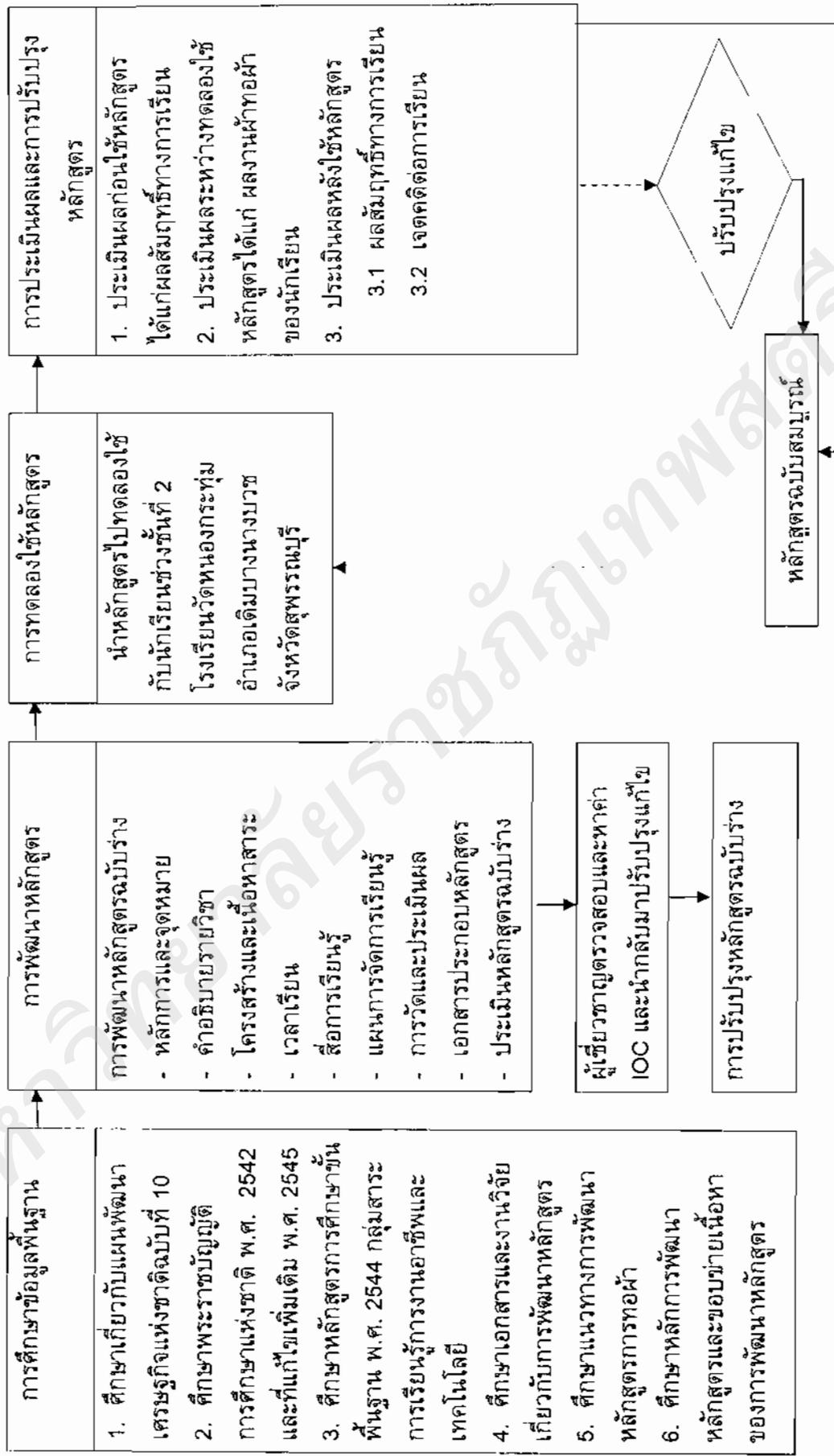
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษา สอบถาม สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น กำนัน ประธานสตรีกลุ่มแม่บ้าน หนองกระทุ่ม ผู้ปกครอง และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร เป็นการสร้างหลักสูตรฉบับร่าง ตรวจสอบหลักสูตร ฉบับร่างด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และนำผลการตรวจสอบ มาปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม จำนวน 30 คน ระหว่างดำเนินการ มีการประเมินผลงานของนักเรียนเป็นระยะ ๆ โดยเป็นแบบการประเมินผลงานตามสภาพจริงและ บันทึกผลลงในแบบการประเมินผลงานของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการทดลองใช้หลักสูตรโดยนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาระณ์ แบบการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร มาวิเคราะห์ผลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้ง 4 ขั้นตอน สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การทอผ้าของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดหนองกระทุ่มที่เรียนตามหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่มหลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี